

переробки нафти. Витрати на них стали однією зі значних статей загальних витрат провідних компаній (7-8 % [3]), сприяючи поліпшенню показників використання родовищ, підвищенню темпів зростання виробництва, скорочення витрат на всіх етапах виробничого циклу. Істотний внесок у цей процес вносять сервісні компанії, пропонуючи рішення складного завдання комплексної автоматизації всіх інформаційних процесів та їх ефективності.

Список посилань на джерела

1. Digital Oil Field of the Future [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.npd.no/en/Publications/Norwegian-Continental-Shelf/No1-2006/Digital-oil-field-of-the-future/>.

2. Услуги в современной экономике / Отв. ред. – Л.С. Демидова, В.Б. Кондратьев. – М. : ИМЭМО РАН, 2010. – 342 с.

3. IT Spend Analysis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aupec.com/benchmarking/ITSpendAnalysis.aspx>.

УДК 005.35:330.131.5

І. В. Перезовова, д.е.н., професор

Х. В. Обельницька, асистент

Н. А. Дальяк, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НАФТОГАЗОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Система корпоративного управління підприємством – складна різнорівнева система відкритого типу щодо організації та різнопланова щодо діяльності компанії, що знаходиться в стані мінливості під дією зовнішніх та внутрішніх факторів. Її сутність визначається у формуванні єдиного інструменту управління балансом інтересів усіх учасників корпоративного управління із забезпеченням ефективності функціонування самого підприємства. Визначення та оцінювання такої системи неможливе без контурування її як в окремих характерних аспектах площинах функціонування підприємства, зокрема таких, як соціальна та економічна, так і дослідження характеру, розміру синергетичного ефекту взаємодії цих площин.

Ефективність системи корпоративного управління напряму залежить від параметрів організаційної ефективності, економічної ефективності та соціальної відповідальності самої корпорації. А отже, саме синергетичні ефекти визначають зростання чи занепад системи корпоративного управління підприємством як соціально-економічної системи в цілому в значно більшому обсязі, ніж в складових її частинах. Таким чином, ситуація ускладнюється поставленим завданням щодо визначення та оцінки синергетичних ефектів, зростання значення яких трактуємо як підвищення соціально-економічної

ефективності системи корпоративного управління.

Слід відзначити, що напрацювання науковців та практиків (до прикладу [1, 2]), щодо оцінювання ефективності системи корпоративного управління ґрунтуються на визначенні інтегрального коефіцієнта без вхування впливу численних факторів на об'єкт дослідження і їх взаємодію. Зважаючи на обумовлене вище, методика оцінювання соціально-економічної ефективності системи корпоративного управління нафтогазовими підприємствами представляє собою сукупність способів, основним завданням яких є відображення синергетичних ефектів в розрізі названих аспектних площин результативності функціонування даної системи.

Пропонована методика характеризується наступними елементами:

- задачі – визначення синергетичного ефекту соціально-економічної ефективності системи корпоративного управління, як основного критерію її результативності;

- об'єкт – система корпоративного управління підприємства;

- система показників – соціальні та економічні показники зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;

- послідовність здійснення – відповідно наведених етапів у табл. 1, що унаочнюють логіку дій;

- періодичність – відповідно строковості планів, а саме в межах коротко-, середньо- та довгострокових планів, з метою співставлення та перевірки досягнутих результатів із поставленими цілями.

Опис методів:

- метод аналізу та синтезу – для оцінки факторів впливу на соціально-економічну ефективність досліджуваної системи (етап 1);

- статистичні методи – для оцінки динаміки, структури та виявлення тенденцій показників соціального та економічного блоку системи корпоративного управління нафтогазовими підприємствами (етап 2);

- економетричні методи – для розробки моделі оцінювання соціально-економічної ефективності системи корпоративного управління (етап 3, 4), зокрема, метод таксономії – для побудови загального та часткових інтегральних коефіцієнтів (етап 5);

- виробничої функції – для побудови мультиплікативної моделі та прогнозування загального інтегрального коефіцієнта (етап 6);

- джерела вхідних даних – звітність досліджуваних підприємств;

- вказівки щодо організації – оцінювання здійснюється як ревізійною комісією, так і незалежними експертами;

- оформлення результатів – документальний звіт з результатами проміжних етапів та загалом узагальненим кінцевим підсумком здійсненого оцінювання, включений у основний звіт по корпоративному управлінню;

- користувачі результатів – зацікавлені групи зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Отже, запропонована методика дозволяє, крім розрахунку інтегрального показника, визначити синергетичний ефект як основний критерій оцінювання ефективності, спрогнозувати сценарії розвитку функціонування системи

корпоративного управління через відображення максимально сприятливих значень показників та завдяки врахуванню впливу стимуляторів і дестимуляторів.

Таблиця 1 – Етапи оцінювання соціально-економічної ефективності системи корпоративного управління нафтогазовими підприємствами

Завдання	Метод	Результат
Етап 1		
1. Визначення (відбір) системи показників, що характеризують види ефективності системи корпоративного управління нафтогазових підприємств: 1.1 економічну ефективність соціальну ефективність	1.1 Систематизація наукових підходів, 1.2 Авторське обґрунтування вибраних показників на основі критеріїв: максимальне відображення всіх аспектів діяльності підприємства, відображення інтересів та цілей зацікавлених груп, відповідність до мети аналізу, відповідність досліджуваній галузі та регіону, простота у вимірюванні, доступність та спів ставність даних	Сформовано систему кількісних показників, що відображають соціально- економічну ефективність системи корпоративного управління підприємств
Етап 2		
2. Коефіцієнтний аналіз	2.1 Збір даних по підприємствах 2.2 Аналітичні розрахунки відібраних показників	Висновки представлених результатів
Етап 3		
3. Визначення тісноти та сили впливу системи показників на результуючий (базовий) показник	3. Кореляційний аналіз 3.1 Обґрунтування результуючого (базового) показника соціально- економічної ефективності системи корпоративного управління підприємствами 3.2 Виконання кореляційного аналізу	Висновки щодо найбільш впливових показників
Етап 4		
4. Визначення впливу факторів на результативний показник (в абсолютних показниках)	4. Регресійний аналіз 4.1 Побудова регресійної моделі 4.2 Здійснення прогнозу	Висновки щодо сформованої моделі соціально- економічної ефективності системи корпоративного управління підприємствами та прогнозу
Етап 5		
5. Визначення інтегрального показника рівня соціально- економічної ефективності системи корпоративного управління підприємств	5. Метод таксономії 5.1 Розробка інтегрального показника на основі часткових показників, які увійшли в модель 5.2 Розрахунок для досліджуваних підприємств	Висновки щодо результатів розрахунку інтегрального показника
Етап 6		
6. Розрахунок синергетичного ефекту від поєднання соціального та економічного блоків ефективності системи корпоративного управління нафтогазових підприємств	6. Мультиплікативна модель 6.1 Побудова мультиплікативної моделі за допомогою виробничої функції Кобба-Дугласа 6.2 Прогноз синергетичного ефекту	Висновки щодо виявленого синергетичного ефекту та впливу на нього досліджуваних чинників, пропозиції для покращення такої ефективності системи корпоративного управління

З практичної точки зору, для внутрішніх користувачів така методика застосовується з метою вибору оптимальних рішень щодо успішного функціонування системи корпоративного управління нафтогазовими підприємствами. А для зовнішніх користувачів, опираючись на результат розрахунку та наявність синергетичних ефектів в діяльності досліджуваної системи, реальними стають виконання ряду завдань. Серед яких виділяються: зіставлення підприємств між собою в залежності від рівня соціально-економічної ефективності такої системи, визначення загального рівня вказаної ефективності в галузі та класифікація підприємств стосовно рівня досліджуваної ефективності, виявлення ступеня відповідності досліджуваних об'єктів деякому уявному "ідеалу", визначення напрямів покращення ситуації тощо.

В цілому оцінювання є важливою та необхідною складовою управлінського процесу, концепція якого передбачає триедину дію, виражену через контроль, перевірку та прийняття рішення. Тому запропонована методика оцінювання досліджуваного об'єкта є одним із домінуючих інструментів для розвитку системи корпоративного управління нафтогазовими підприємствами.

Список посилань на джерела

1. Бедзай О. В. Діагностика ефективності системи корпоративного управління: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04/ О. В. Бедзай; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2011. – 20 с.
2. Вереїгіна І. Ю. Організаційно-методичне забезпечення оцінки ефективності корпоративного управління: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / І. Ю. Вереїгіна // – Донецьк, 2007. – 278 с.

УДК 346.548:332.143

І.В. Перевозова, д.е.н., професор

Д.П. Піговар, аспірант

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ЗАКОНОДАВЧО-РЕГУЛЯТИВНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ НАФТОГАЗОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасний транзитивний етап розвитку українського суспільства відзначається посиленням ролі інформатизації як стрижневої ланки, яка всебічно поєднує якісні перетворення, що відбуваються. Саме процес інформатизації сприяє забезпеченню національних інтересів, поліпшенню керованості економікою, розвитку наукоємних виробництв та високих технологій, зростанню продуктивності праці, вдосконаленню соціально-економічних відносин, процесів ефективного природокористування та охорони